

Do dvacátého ročníku

Jubilejní vzpomínka.

Karel Gerlich.

Časopis pro právní a státní vědu vstupuje do svého dvacátého ročníku. Vznikl před dvaceti lety přetvořením dřívějších „Zpráv Právnícké Jednoty Moravské“ v „Časopis pro právní a státní vědu“ a později též „Přehled rozhodnutí ze všech oborů právních“.

První číslo prvního ročníku Časopisu vyšlo v květnu 1918. Již samo datum ukazuje, v jaké pohnuté době přikročila Právnícká Jednota Moravská k zásadní a dalekosáhlé reformě svého spolkového časopisu. Učinila tak arci po delších a důkladných přípravách, takže letos prvním číslem dvacátého ročníku oslavujeme dvacáté výročí vzniku myšlenky vydávati časopis vědecký, myšlenky to neobyčejně šťastné a plodné, jak nejlépe ukazuje svým obsahem dosavadních devatenáct ročníků Časopisu.

Vydavatelstvo a redakce nového Časopisu pro právní a státní vědu navázaly vědomě na cenné tradice vypěstované Zprávami Právnícké Jednoty Moravské. Tyto Zprávy byly vedeny jako časopis věnovaný hlavně právnícké praxi. Naproti tomu Časopis zdůraznil požadavek vzdělávání vědecké teorie práva, která sice byla pěstována i dříve ve Zprávách, které se však dostalo Časopisem pěstění soustavného a cílevědomého. Při tom však Časopis naprosto nepustil se zřetele potřeby právní praxe, které se i v novém Časopise dostalo všeho toho, co jí bylo věnováno ve Zprávách, a postupem času i v tomto směru byl Časopis zlepšován podle potřeb a ducha doby. Vzácnou spoluprací právní teorie s praxí bylo dosaženo oné krásné harmonie, již se vyznamenává veškerá činnost Právnícké Jednoty Moravské a její podniky. Mezi nimi patří Časopis pro právní a státní vědu na čelné místo.

V prvním čísle prvního ročníku Časopisu vyjádřilo vydavatelstvo a redakce úkol nového časopisu slovy, která jsou vzácným dokumentem ušlechtilých snah oné doby, snah, které dosáhly toho nejkrásnějšího výsledku. V úvodním článku na stránkách druhé a třetí čteme:

„Časopis pro právní a státní vědu“ chce býti průkopníkem nových ideí a programů. Zřikaje se vědomě poslání svého předchůdce, chce se státi střediskem a ohniskem vědecké práce právní na Moravě vůbec. Chce býti čten nejen členy spolku a praktickými právníky, nýbrž apeluje na veškerou českou veřejnost, která se zajímá o soudobé sociální a politické problémy vůbec. A kdo by se v nynější pohnuté době politické o problémy ty nezajímal? Náš časopis chce dále plniti poslání výchovné: chce vychovati a soustřediti všechny pracovníky, kteří cítí v sobě schopnost a lásku k literární práci právnické. Proto vznáší vřelou prosbu na dosavadní spolupracovníky, aby mu i v novém jeho rouše zůstali věrnými a zve upřímně mladší generaci právnickou k spolupráci. Setká-li se tato jeho výzva s úspěchem, pak dosáhne toho, co nejvíce mu leží na srdci: aby v Brně vzniklo samostatné středisko vědecké práce právnické, které bude snad v budoucnosti úspěšně zavoditi se střediskem pražským. Tak připraví též půdu pro budoucí právnickou fakultu na Moravě! Dost je již resolučí, řečí a propagačních brožur o druhé české universitě — přiložme ruku k dílu, aby nás konečné splnění vroucího přání veškerého národa českého nepřekvapilo nepřipravené! Zodpovězme si upřímně otázku, zdali jsme dnes připraveni pro druhou právnickou fakultu a zodpovíme si tím také otázku oprávněnosti nejdůležitějšího programu svého časopisu. Malé poměry naše nedovolují nám, abychom nečinně a klidně přihlíželi, až se zde či tam ten či onen nový adept právní vědy objeví: nutno je hledati, burcovati, vybízeti a nabádati! Tak připravíme si důstojně půdu pro budoucí alma mater moravskou.

Takový je tedy program nového časopisu.”

Čteme-li dnes toto nadšené vyjádření vytčeného cíle, musíme se skloniti s úctou a vděčností před muži, kteří si takovýto program stanovili a také do poslední písmeny ho splnili. Právnícká Jednota Moravská se zapsala touto dlouholetou usilovnou prací zlatým písmem do kulturních dějin československého národa.

Právnícká jednota si byla také významu svého počínu plně vědoma. Ve zprávě o řádné valné schůzi, konané dne 12. února 1919, čteme (Časopis II., str. 96), že nejvýznamnějším činem spolku v uplynulém správním období bylo, že přestal vydávati své dosavadní Zprávy a místo nich počal vydávati Časopis pro právní a státní vědu. Hlavní podnět k této změně dal prof. dr.

Frant. Weyr, jenž s radou zem. soudu Purcnerem byl zvolen redaktorem nového časopisu.

Na řádné valné schůzi dne 4. března 1920 pak podal prof. dr. Weyr návrh, aby praktické případy se netiskly v Časopisu jako dosud, nýbrž aby vycházely samostatně jako příloha, jež by mohla vycházeti častěji než Časopis. Také tento námět byl nejprve po všech stránkách zevrubně prozkoumán a po náležitých přípravách bylo na výborové schůzi 16. dubna 1921 jednomyslně usneseno, aby jako samostatná příloha Časopisu vycházel Přehled rozhodnutí ze všech oborů právních. Redaktorem tohoto Přehledu byl zprvu r. z. s. Purcner, po jehož resignaci pak redaktory zvoleni dr. Method Fišer a dr. Alois Chytil.

Počínaje ročníkem pátým redigoval Časopis prof. Weyr sám, neboť rada nejvyššího soudu Purcner se pro přetížení úředními pracemi spoluredaktorství vzdal. Jeho dosavadní činnosti v jednotě i redakci vzpomněl prof. Weyr vřelými řádky (Časopis V., str. 177), v nichž zdůraznil zásluhy Purcnerovy průkopnické práce vědecké a literární.

Také v redakci Přehledu nastala počátkem ročníku 1927 změna a redaktorství jeho po dr. Fišerovi a dr. Chytilovi převzali dr. Josef Grňa a doc. dr. Karel Kizlink.

Ročníkem devátým nastala také jiná důležitá změna ve vydávání Časopisu. Kdežto prvních devět ročníků vydávala vlastně jednota sama starající se i o administraci, hlavně péčí r. z. s. Purcnera, dr. Brychty a dr. Janečka, převzala počínaje ročníkem desátým nakladatelství firma Barvič a Novotný.

Usilovná práce Právnícké Jednoty Moravské a jejich činovníků spojená s vydáváním Časopisu se nesečkávala vždy s plným porozuměním. Ve spolkových zprávách i v příležitostných projevech redakce čteme četné stesky na malý zájem v kruzích právnických, jevíci se poměrně malým počtem odběratelů. Byla proto jednota nucena obracet se na veřejné činitele se žádostí o hmotnou podporu pro tento svůj důležitý literární podnik. Podpory ministerstva školství a národní osvěty a ministerstva spravedlnosti, později též Rašínova fondu, umožnily jednotě vybudovati Časopis do té míry, že se stal jedním z nejpřednějších našich právnických časopisů.

Důležitá změna v redakci Časopisu nastala počínaje ročníkem XV. Vedoucí redaktor prof. Weyr utvořil ze stálých spolupracovníků redakční kruh, který ve dvou skupinách v Brně a v Praze opatřuje pravidelné referáty o novinkách právnícké

literatury a sleduje důležité události právního světa, které Časopis zaznamenává. Funkcí tajemníka redakce byl pověřen doc. dr. Karel Gerlich, sekretář nejvyššího soudu, zástupcem redaktora v Praze ustanoven dr. Jaroslav Pošvář, odborový rada ministerstva vnitra. Utvoření stálého kruhu spolupracovníků prohloubilo a zdokonalilo hlavně literární část Časopisu, kterému tak bylo umožněno přinášeti pravidelně obsáhlejší referáty a také kritické rozborů literárních novinek právních.

Počínaje ročníkem XVI. (1933) byla Právnícká Jednota Moravská nucena, hledíc k neutěšeným poměrům hospodářským, upustiti od vydávání samostatné přílohy „Přehled rozhodnutí ze všech oborů právních“. Nejcennější část Přehledu, totiž soustavné přehledy judikatury obou našich nejvyšších soudních tribunálů, však zachovala, zřídívši v Časopise na místo „Přehledu“ novou rubriku: „Z právní praxe“, ve které nyní tyto přehledy judikatury přináší. Opatření toto se ukázalo velmi zdravým. V nynější době, kdy vycházejí obsáhlé úřední sbírky rozhodnutí vedle řady časopisů věnovaných soustavnému uveřejňování judikatury, by bylo uveřejňování náhodně sebraných praktických případů zbytečným. Věnuje proto Jednota raději místo tímto úsporným opatřením získané ostatním částem Časopisu. A tu dlužno zdůrazniti potěšitelnou skutečnost, že právě v době, kdy se upustilo od uveřejňování jednotlivých praktických případů, rozmnožil se počet článků a pojednání o nejrůznějších otázkách právní praxe, pocházejících z péra praktických právníků. Tento úspěch je jistě nad jiné potěšitelný. Řada velmi hodnotných přednášek a referátů, přednesených na členských schůzích jednoty, se zároveň s výsledky provedených rozprav stala znamenitým podkladem pojednání v Časopise, po případě příspěvků do Hovorny.

Počínaje ročníkem XVI. přistoupil k dosavadnímu redaktorevi prof. Weyrovi jako spoluredaktor prof. dr. Karel Engliš. Jeho působením v redakci vyjádřil Časopis náležitým způsobem i zevně, že stejně jako pěstování věd právních a státních se věnuje i vzdělávání vědy národohospodářské a zdůraznil tak svou všestrannost. I když pro další ročníky se prof. Engliš musel redaktorské funkce vzdáti pro své úřední zaneprázdnění, zůstal Časopis i nadále věren své tradici všestrannosti v pěstování věd právních a národohospodářských, kterou udržoval již od svého založení.

Náležité a hospodárné využití všech prostředků pro Časopis získaných dovolilo jednotě, že Časopis, který v prvních čtrnácti ročnících vykazoval rozsah okolo tří set stránek, mohla v dal-

ších ročnících rozšířiti na 450 stránek i více. Vrcholu bylo dosaženo v ročníku XVIII., který obsáhl více než 600 stran. Umožněno to bylo spoluprací právnické fakulty Masarykovy university, která vydala svým nákladem jako zvláštní číslo Časopisu svou Vědeckou ročenku.

Počínaje ročníkem XIX. vydává Právnická Jednota Moravská Časopis pro právní a státní vědu nákladem tiskových podniků Globus v Brně. Zkušenosti právě uplynulého ročníku opravňují k naději, že touto součinností bude umožněn i v budoucnosti další zdárný rozvoj Časopisu.

Ve svých devatenácti ročnících stal se Časopis nejen věrným obrazem činnosti Právnické Jednoty Moravské a právnické práce na Moravě vůbec, nýbrž také svérázným dílem brněnského střediska vědecké práce právnické. Vědecká pojednání, prodchnutá hlubokým pojetím právně-filosofickým, se v Časopise střídají s poutavými a bystrými rozbory otázek praktické činnosti právnické. Je všeobecně uznávána zásluha hlavního redaktora Časopisu prof. dr. Františka W e y r a, který vybudoval tuto tradici Časopisu a přivedl Časopis na tuto vysokou úroveň vědeckou. Právnická Jednota Moravská vícekrátě ústy svého starosty prof. dr. Františka V á ž n é h o projevila mu za tuto práci své uznání. Právnická jednota sama pak svou prací, spojenou s vydáním 27 ročníků Zpráv (viz M r š t i n ů v Index k I.—XX. ročníku Zpráv Právnické Jednoty Moravské v Brně, 1912) a 20 ročníků Časopisu (viz Rejstřík článků a pojednání ročníků I.—XX. Časopisu pro právní a státní vědu, který bude otištěn na konci XX. ročníku), vytvořila téměř již padesátiletou tradici novodobé české literární práce právnické na Moravě, na kterou může právem býti hrdou.